

FÁTIMA LUZ EPAZ

Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej
w Fatimie

Dyrektor: Ks. Carlos Cabecinhas

Kwartalnik

Rok 16

63

Czas łaski i miłosierdzia: dziękczynienie
za pielgrzymowanie we wspólnocie Kościoła

**Czas łaski i miłosierdzia:
dziękczynienie za
pielgrzymowanie we wspólnocie
Kościoła / Ks. Carlos Cabecinhas**

W listopadzie kończy się rok duszpasterski 2018-2019 – drugi z trzyletniego okresu, który po obchodach stulecia objawień wyznacza rytm funkcjonowania Sanktuarium Fatimskiego. W takim momencie wydaje się niezbędne dokonanie pewnych ocen i podsumowań. Nie jest to łatwe zadanie, bo przecież najważniejsze owoce pracy duszpasterskiej to owoce natury duchowej.

W mijającym roku obchodziliśmy stulecie budowy Kaplicy Objawień. W związku z tym, nasze działania dążyły do podkreślenia eklezjalnego wymiaru Fatimy oraz ukazania orędzia fatimskiego jako środka prowadzącego wiernych do większej świadomości bycia Kościołem powszechnym i do wzmocnienia poczucia przynależności do wspólnoty tego Kościoła. Rozważaliśmy także sens i znaczenie pielgrzymowania oraz rolę Sanktuarium jako celu peregrynacji i miejsca, w którym wierni mogą w sposób wyjątkowy doświadczać bycia we wspólnocie Kościoła.

Kolejnym znaczącym wydarzeniem w 2019 roku było stulecie śmierci św. Franciszka Marto, upamiętnione w Sanktuarium Fatimskim przez szereg inicjatyw służących lepszemu poznaniu tego, tak niepozornego, a tak ujmującego świętego.

Musimy też wspomnieć o peregrynacji figury pielgrzymującej Matki Boskiej do Panamy na Światowe Dni Młodzieży w styczniu tego roku. Jednym z obrazów, który na zawsze pozostanie w pamięci uczestników tamtych wydarzeń, była cicha modlitwa papieża Franciszka przed figurą pielgrzymującą Matki Boskiej Fatimskiej, w noc czuwania modlitewnego w obecności tysięcy młodych ludzi przybyłych na Światowe Dni Młodzieży. Owocem tej peregrynacji, o którym dowiedzieliśmy się w październiku od arcybiskupa Panamy, będzie budowa w stolicy kraju – mieście Panama, sanktuarium poświęconego Matce Boskiej Fatimskiej.

Jednym z ważnych założeń Sanktuarium na rok duszpasterski 2018-2019 było wzmocnienie działań formacyjnych. Dlatego poszerzyliśmy program „Szkoły w Sanktuarium”, w której proponujemy zarówno zajęcia wspierające rozwój duchowy uczestników, jak i te pomagające pogłębić znajomość orędzia fatimskiego. Podejmowaliśmy liczne inicjatywy promujące badania naukowe nad problematyką fatimską; i wreszcie, poprzez nawiązanie różnorodnej współpracy z podmiotami zewnętrznymi, działaliśmy na rzecz upowszechniania refleksji o Fatimie poza Sanktuarium.

Staramy się również dokładać wszelkich starań, by z coraz większą wrażliwością i starannością przejmować pielgrzymów w Sanktuarium Fatimskim. Kierujemy się przy tym wskazówkami papieża Franciszka, który uważliwiał nas stale na potrzeby osób najsłabszych, najbardziej potrzebujących i wykluczonych.

Mamy powody, aby nieustannie dziękczynić – w przyszłym roku duszpasterskim: za życie w Bogu!

Świętość w świecie współczesnym

Sanktuarium Fatimskie ukazuje przykład życia świętych Franciszka i Hiacynty Marto oraz zachęca pielgrzymów do „dziękczynienia za życie w Bogu” – chrześcijański wzorzec wierności alternatywą wobec egoizmu i obojętności / Carmo Rodeia

1 grudnia rozpoczyna się nowy rok duszpasterski, w którym Sanktuarium Fatimskie zachęca pielgrzymów do podjęcia refleksji nad powołaniem człowieka do świętości. Podstawą tych rozważań jest przykład świętych pastuszków, (którzy bez wahania otworzyli się na Boże światło) oraz słowa z Listu św. Piotra, który pisze, że wszyscy ludzie powołani są do życia w świętości.

Rok duszpasterski 2020-2021 będzie poświęcony tematowi „Dziękczynienie za życie w Bogu”. Przypomnijmy, że jest to ostatni rok trzyletniego okresu, który rozpoczął się po zakończeniu obchodów stulecia objawień i przebiegał pod wspólnym hasłem „Czas Łaski i Miłosierdzia”.

Opierając się na historii objawień fatimskich, na orędziu przekazanym w Cova da Iria przez Matkę Boską oraz na życiu widzących pastuszków, którzy bez wahania i z pełnym oddaniem odpowiedzieli na wezwania tego orędzia, Sanktuarium pragnie być miejscem, w którym każdy pielgrzym poczuje powołanie do świętości i będzie mógł zmierzyć się z tym powołaniem ze wszystkimi związanymi z nim zagrożeniami, wyzwaniem, możliwościami.

Sanktuarium przygotowuje pełen różnorodnych inicjatyw program oraz propozycje tematów do rozważań i bogate materiały duszpasterskie, skierowane do wszystkich pielgrzymów. Wśród zaproponowanych zagadnień znajdują się m.in.: powołanie do świętości i życie chrześcijańskie jako życie w Bogu, nawrócenie jako powrót do życia poświęconego Bogu, świętość we współczesnym świecie, duchowość chrześcijańska w świetle orędzia fatimskiego, doświadczenie łaski Bożej jako wyraz świętości, sanktuarium jako przestrzeń spotkania człowieka z Bogiem i z Jego miłosierdziem.

Powołanie człowieka do świętości to jedno z najważniejszych zagadnień pontyfikatu Ojca Świętego Franciszka, który proponuje współczesnemu światu chrześcijański model szczęścia jako alternatywę dla konsumpcjonizmu, zabiegania i postawy obojętności wobec bliźniego.

„Trudno będzie nam zaangażować się i poświęcać energię na pomoc osobom, których sytuacja jest niedobra, jeśli nie będziemy pielęgnować w sobie pewnej wstrzemięźliwości, jeśli nie będziemy walczyli z tą gorączką, jaką narzuca nam społeczeństwo konsumpcyjne, by nam sprzedawać rzeczy, i która w końcu zamienia nas w biednych malkontentów, którzy chcą mieć wszystko i spróbować wszystkiego”, czytamy w adhortacji apostołowskiej papieża Franciszka „*Gaudete et exsultate*” („Cieszcie się i radujcie”) z 2018 r.

Papieska adhortacja jest mocnym wezwaniem

Święci pastuszkowie gorliwie spełniali prośbę Matki Boskiej o codzienne odmawianie różańca

do świętości i zachętą do skorzystania z radykalnej propozycji życia, jakie wybrali widzący pastuszkowie, będący dziś dla nas przykładem prawdziwej świętości.

„Pan chce od nas wszystkiego, a to, co oferuje, to życie prawdziwe, szczęście, dla którego zostaliśmy stworzeni. Chce, abyśmy byli świętymi i nie oczekuje, że zadowolimy się życiem przeciętnym, rozwodnionym, pustym”, podkreśla papież Franciszek we wspomnianej adhortacji.

Inauguracja roku duszpasterskiego 2020-2021 w Sanktuarium Fatimskim odbędzie się 30 listopada. Uroczystemu spotkaniu będzie przewodniczył kard. António Marto, ordynariusz diecezji Leirii-Fatimy. Tego samego dnia zostanie otwarta nowa wystawa czasowa poświęcona, przypadającej w przyszłym roku, 100. rocznicy powstania figury Matki Boskiej Fatimskiej z Kaplicy Objawień. Wystawa jest zatytułowana: „*Odziana w biel* – wystawa upamiętniająca stulecie pierwszej figury Matki Boskiej Fatimskiej”.

W roku 2020 Sanktuarium Fatimskie będzie obchodziło również stulecie śmierci świętej Hiacynty Marto oraz rozpoczęcia posługi duszpasterskiej w diecezji Leirii przez biskupa José Alvesa Correie da Silvē (ordynariusza w latach 1920 – 1957).

Ponad 7 milionów wiadomości z „Poczty Matki Boskiej” w archiwum Sanktuarium

Czwarte zwiedzanie tematyczne wystawy „*Capela Mundi*”: koordynator Wydziału Archiwum i Biblioteki Departamentu Studiów opowiadał o bogatej dokumentacji zgromadzonej przez Sanktuarium Fatimskie / Diogo Carvalho Alves

Wiadomości przekazane przez pielgrzymów są pieczołowicie przechowywane w Archiwum Sanktuarium Fatimskiego

Podczas czwartego zwiedzania tematycznego wystawy czasowej „*Capela Mundi*” André Melícias, koordynator Wydziału Archiwum i Biblioteki Departamentu Studiów Sanktuarium Fatimskiego, opowiadał o różnych aspektach związanych z funkcjonowaniem i archiwizowaniem „Poczty Matki Boskiej”.

Oprowadzając po ekspozycji ten wyjątkowy przewodnik przedstawił dane liczbowe dotyczące dokumentów, gromadzonych w archiwum Sanktuarium na przestrzeni ostatniego stulecia. Jest to ponad siedem milionów trzysta tysięcy wiadomości i modlitw do Matki Boskiej, przesłanych do Cova da Iria lub pozostawionych przez pielgrzymów w Kaplicy Objawień. Wiadomości są przechowywane w 1 948 pudłach, ustawionych na 35 metrach bieżących szaf bibliotecznych. Sposób, w jaki

zorganizowane jest to archiwum można by to oglądać w jednym z działów wystawy.

Koordynator Wydziału Archiwum i Biblioteki Departamentu Studiów Sanktuarium Fatimskiego podkreślał: „Zgromadzone w ten sposób wiadomości pozwalają na «zmaterializowanie modlitwy» i zachowanie jej w czasie. Dzięki takiej możliwości wierni mogą pokonać fizyczny dystans, jaki dzieli ich od Matki Boskiej z Fatimy”.

Pielgrzymi, za pośrednictwem strażników z Kaplicy Objawień, umieszczają wiadomości na postumencie pod figurą Matki Boskiej; inne przychodzą pocztą tradycyjną lub elektroniczną. Wszystkie są archiwizowane przez siostry oblatki Dziewicy Maryi Fatimskiej. André Melícias wyjaśniał, że są to przede wszystkim „prośby o modlitwę, podziękowania, wyzna-

nia, prośby o wstawiennictwo, które ukazują konkretny kontekst rodzinny i historyczny określonych czasów”.

„Jesteśmy przekonani, że decyzja Sanktuarium Fatimskiego o zbieraniu i gromadzeniu tych wiadomości oraz o ich badaniu jest bardzo dobrą decyzją. To forma docenienia pobożności i wiary ludzi, którzy je napisali. Owa dokumentacja jest przebogata z informacyjnego punktu widzenia... Stanowi także cenne źródło danych, które pomagają w zrozumieniu procesów historycznych, jakie zachodziły w ostatnim stuleciu zarówno na poziomie narodowym, jak i międzynarodowym”, powiedział na zakończenie zwiedzania koordynator Wydziału Archiwum i Biblioteki Departamentu Studiów Sanktuarium Fatimskiego.

Brazylia: owocem peregrynacji maryjnej są wiadomości wysyłane przez wiernych do Matki Boskiej z Fatimy

Fatimska figura pielgrzymująca nr 3 kończy półroczną peregrynację w Brazylii / Carmo Rodeia

Zakończyła się peregrynacja fatimskiej figury pielgrzymującej nr 3 w Brazylii. Trwającą 6 miesięcy podróż zorganizowało sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy w Sumaré, w stanie São Paulo.

Pielgrzymka rozpoczęła się 1 maja Mszą św. w katedrze metropolitalnej w São Paulo, której przewodniczył kardynał Odilio Scherer; uroczystość pożegnalna odbyła się w sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy w Sumaré. Peregrynacja odbywa się cyklicznie od 2004 r. W tym razem wizerunek fatimski przemierzał stany São Paulo oraz Paran i Rio de Janeiro. We wrześniu był obecny podczas pogrzebu Roberto Leala, znanego brazylijskiego piosenkarza portugalskiego pochodzenia.

Fatimska figura pielgrzymująca nr 3 odwiedziła szpitale, szkoły, parafie, domy opieki dla osób starszych oraz zakłady pracy.

Wszędzie spotykało ją entuzjastyczne przyjęcie i liczne przejawy pobożności. Szczególnym powodzeniem cieszyło się pisanie wiadomości do Matki Boskiej Fatimskiej.

Od 2017 r. cykliczna pielgrzymka figury do Brazylii odbywa się co dwa lata, zawsze w tym samym czasie: od maja do października – w miesiącach, w których w Fatimie obchodzi się rocznice sześciu objawień Maryi. Najbliższe peregrynacje zaplanowano już na lata 2021 i 2023.

Koordynatorem tegorocznej pielgrzymki był o. Alain Hevin. Głowy ciężar prac organizacyjnych spoczywał na członkach trzeciego zakonu św. Franciszka w Brazylii. Jego przełożonym prowincjalnym jest o. Agostinho Odorizzi, który przewodniczył uroczystościom pożegnalnym figury w dniu 13 października 2019 r.

Pierwsza peregrynacja tej figury do

Brazylii odbyła się w maju 2004 r.; kolejna trwała od maja do czerwca 2007 r. Następne peregrynacje (od 2010 do 2014 r.) ponownie przypadły na maryjny miesiąc maj. W latach 2015 i 2017 figura przebywała już w Brazylii od maja do października; podobnie będzie w 2021 i 2023 r.

W archiwach Sanktuarium Fatimskiego odnotowano również inne wizyty figury pielgrzymującej w archidiecezji i stanie São Paulo: w latach 1953, 1991 i 1998 był to wizerunek nr 1, a w 1996 r. – nr 2.

Budowę sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy w Sumaré rozpoczęto w 1932 r. W tym samym roku odprawiono pierwszą Mszę św. w prowizorycznej kaplicy. Kamień węgielny pod budowę obecnej świątyni poświęcono 13 maja 1935 r. Parafię powołano do życia w 1940 r., a jej pierwszym proboszczem był o. Incio Gau.

Z Brazylii do Fatimy dotarła walizka z ponad 20 kilogramami listów z prosbami do Matki Boskiej, ułożonymi w formie bukietu

Pokój to warunek niezbędny do życia oraz wartość łącząca Fatimę i Koreę

Kardynał z Seulu przewodniczył pielgrzymce w październiku:
„Cud słońca jest symbolem walki ze złem” / Carmo Rodeia

Koreański kardynał był jednym z pielgrzymów przybyłych do Cova da Iria

Na uroczystości w dniach 12 i 13 października, upamiętniających szóste objawienie Maryi trójgu pastuszkom w Fatimie i kończących cykl wielkich pielgrzymek rocznicowych w mijającym roku duszpasterskim, przybyli do Sanktuarium Fatimskiego tysiące pielgrzymów. Pielgrzymce rocznicowej przewodniczył kardynał Andrew Yeom Soo-jung, arcybiskup Seulu.

W homilii wygłoszonej na Mszy św. międzynarodowej południowokoreański dostojnik przypomniał cud słońca, który

miał miejsce w Cova da Iria podczas ostatniego objawienia Matki Boskiej w 1917 r. i nazwał go symbolem walki ze złem: „Po obfitym deszczu, ciemne chmury rozstąpiły się i na niebie pojawiło się słońce wirujące niczym wielokolorowy dysk. Cud ten pokazuje, że Bóg jest Panem wszechświata i podporządkowuje sobie prawa natury. Bóg zdecydował się zaingerować w te prawa, aby ukazać zwycięstwo w walce ze złem”. I dodał: „Cud słońca był kolejnym Bożym znakiem i potwierdzeniem, że Matka Boska napraw-

dę objawiła się trójgu dzieciom”. W dniu, w którym kardynał z Seulu wygłaszał te słowa, pielgrzymom – przybyłym do Cova da Iria, aby wysłuchać wezwania do modlitwy, nawrócenia i pokoju – także towarzyszył najpierw deszcz, a potem słońce...

Podczas październikowej pielgrzymki szczególnie mocno zabrzmiały wypowiedziane kilkakrotnie apele o pojednanie na Półwyspie Koreańskim. „Proszę, abyście pamiętali o narodzie koreańskim, przed którym nieustannie stają trudne wyzwania w walce o osiągnięcie pokoju i pojednania. Matko Boska Fatimska, módl się za nami!”, apelował kardynał Andrew Yeom Soo-jung.

Gość z Korei podkreślał, że w życiu człowieka zawsze – nawet w chwilach, kiedy wydaje się, że wszystko jest w porządku – pojawiają się trudności, które musimy przezwyciężać: „Nauki płynące z lektury Pisma Świętego oraz z objawień Matki Boskiej w Fatimie pokazują nam, że w tych trudnościach nigdy nie jesteśmy sami. Doświadczenie uczy, że Jezus i Matka Boska zawsze przy nas są i pomagają w potrzebie. Pamiętajmy, że w naszej Świętej Matce znajdujemy pomoc i oparcie, niezbędne, aby stawić czoło wyzwaniom, które jako istoty ludzkie w sposób nieunikniony napotykaemy w życiu”.

Przewodniczący uroczystościom kardynał podkreślał, że katolicy powinni umieć za wszystko dziękować Bogu oraz postrzegać Eucharystię, modlitwę i ewangelizację jako wyraz dziękczynienia za dar zbawienia.

Rektor Sanktuarium: peregrynacja figury fatimskiej do Panamy to jeden z najważniejszych elementów naszych działań duszpasterskich w latach 2018-2019

/ Diogo Carvalho Alves

Podczas konferencji prasowej, poprzedzającej międzynarodową pielgrzymkę rocznicową w październiku, rektor Sanktuarium Fatimskiego ksiądz Carlos Cabecinhas wspominał peregrynację figury pielgrzymującej Matki Boskiej do Panamy na Światowe Dni Młodzieży w styczniu tego roku.

„Jednym z owoców tej pielgrzymki będzie budowa sanktuarium poświęconego Matce Boskiej Fatimskiej w mieście Panama”, poinformował rektor Sanktuarium Fatimskiego. Dodał jeszcze, że sercem nowego sanktuarium będzie replika Kaplicy Objawień z Cova da Iria.

Na terenie archidiecezji Panamy (pow. 13.275 km²) znajdują się 93 parafie. Szacuje się, że w całym kraju żyje ok. 633.700 katolików.

W Panamie powstanie replika Kaplicy Objawień

W homilii kardynał wspominał o mających się odbyć w Lizbonie w 2022 r. Światowych Dniach Młodzieży: „Kieruję do was moje najserdeczniejsze pozdrowienia i zachęcam do uczestniczenia w tych Dniach Młodzieży. Będą one okazją, aby przedstawić młodym ludziom wizję lepszego świata oraz dodać im odwagi, by świadczili o Chrystusie w naszych czasach; to trudne czasy, w których musimy sprostać wielu wyzwaniom dla osiągnięcia pokoju i harmonii, w intencji których powinniśmy się modlić i pracować – tak, jak o to prosiła Matka Boska Fatimska”.

Kard. Andrew Yeom Soo-jung jest nie tylko arcybiskupem Seulu, ale także administratorem apostolskim Pyongyangu – diecezji leżącej na terytorium Korei Północnej, której nigdy nie odwiedził z powodu braku zgody tamtejszych władz. W tej sytuacji oczywiste było, że temat pokoju i pojednania stanowił motyw przewodni październikowej pielgrzymki. W homilii wygłoszonej podczas Mszy św. w noc wigilii objawień (z 12 na 13 października) kardynał mówił: „Proszę was o modlitwę w intencji pokoju i pojednania na

Półwyspie Koreańskim, o modlitwę za waszych braci i siostry w wierze – geograficznie odległych, ale zjednoczonych przez wiarę w tego samego Boga. Módlcie się razem z nami o zakończenie konfliktów i podziałów na Półwyspie Koreańskim”. I dodał: „Wierzę, że Matka Boska Fatimska, która objawiła się tu 100 lat temu, przynaglałaby nas dzisiaj do modlitwy i do działania na rzecz pokoju w naszych czasach”.

Arcybiskup Seulu przypomniał też historię regionu, który w XX w. doświadczył wielu prób i problemów związanych najpierw z japońskim kolonializmem (do 1945 r.), a potem z podziałem kraju na północ i południe. „Połączenie japońskiego kolonializmu oraz komunizmu dominującego w sąsiednich krajach: Rosji i Chinach, doprowadziły Koreę do podporządkowania się, przynoszącej kolejne niepokoje, obcej dominacji”, wyjaśniał kardynał Andrew Yeom Soo-jung. Następnie przypomniał trwającą trzy lata wojnę (1950-1953), która spowodowała jeszcze głębsze podziały i wzajemną wrogość między północą i południem.

„Po siedmiu dekadach, jakie upłynęły od 1950 r., naród nadal pozostaje podzielony i pojednanie wydaje się niemożliwe do osiągnięcia. Módlmy się za polityków i osoby stanowiące prawo. Módlmy się, aby osoby zaangażowane w politykę zaczęły lepiej współpracować na rzecz budowania pokoju ponad podziałami”, zakończył kardynał Andrew Yeom Soo-jung.

Przypomnijmy, że w roku stulecia objawień jedna z figur pielgrzymujących Matki Boskiej Fatimskiej odbyła bezprecedensową peregrynację do Korei Południowej. Od 22 sierpnia do 13 października 2017 r. nawiedziła 14 diecezji, a także Fatimskie Sanktuarium Pokoju, leżące blisko granicy między

Koreą Północną a Koreą Południową. Od 22 do 30 sierpnia, gdy figura Matki Boskiej Fatimskiej przebywała w tym sanktuarium, prowadzono tam nowennę w intencji pokoju w kraju i w regionie.

Z 481 grup pielgrzymkowych z Azji, które w 2018 r. uczestniczyły w oficjalnych uroczystościach w Sanktuarium w Fatimie, 135 pochodziło z Korei Południowej.

Fatima pocieszeniem dla Koreańczyków

Na zakończenie październikowych uroczystości biskup diecezji Leirii-Fatimy kardynał António Marto wygłosił pożegnalne słowo do pielgrzymów, w którym podkreślił: „Sanktuarium Fatimskie poświęca wiele uwagi tematowi pokoju oraz pielgrzymom z Azji, którzy coraz liczniej przybywają do Cova da Iria”.

Portugalski dostojnik również wspominał o wojnach, prześladowaniach i męczeństwie, jakie naznaczyły historię Kościoła katolickiego w Korei Południowej oraz wielkie nabożeństwo Koreańczyków do Matki Boskiej Fatimskiej. „Pośród wielu prób, chrześcijański lud Korei znalazł oparcie, pomoc i pocieszenie w naszej Świętej Matce i w orędziu fatimskim. To bardzo piękne świadectwo wiary!”, powiedział kard. Marto.

Mszę św. w dniu 13 października sprawowało 2 kardynałów, 11 biskupów i 232 kapłanów.

Deszcz nie zniechęcił tysięcy pielgrzymów, którzy uczestniczyli w październikowych uroczystościach

Bp Rui Valério: „Człowiek nie jest powołany do zatracenia, ale do zbawienia”

Podczas międzynarodowej pielgrzymki rocznicowej we wrześniu biskup polowy przestrzegał przed uczuciowym i duchowym konsumpcjonizmem / Diogo Carvalho Alves e Carmo Rodeia

Biskup polowy Rui Valério przewodniczył międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej we wrześniu. Dostojnik mówił zgromadzonym w Sanktuarium wiernym, że „Jezus nigdy nie rezygnuje z człowieka” i prosił pielgrzymów, aby ukazywali doświadczenie życia z Chrystusem jako propozycję dla świata: „Niech wszyscy, którzy widzą jak żyjemy, zadadzą sobie pytanie o głębszy sens takiego życia; niech poczują się zachęcani i zafascynowani chrześcijańskim życiem, którego przykład pokazuje Kościół”.

Podczas Eucharystii w dniu 13, kończącej wrześniową pielgrzymkę (upamiętniającą piąte objawienie Matki Boskiej), biskup ordynariatu polowego podkreślał, że żyjąc w komunii z Chrystusem ludzie odnajdują otuchę i odwagę do przeżywania doświadczenia jedności z Bogiem.

Odwołując się do Ewangelii, mówiącej o cudzie w Kanie Galilejskiej, bp Rui Valério przestrzegał, że ludzie boją się pustki, starają się ją wypełnić i dlatego poddają się postawie konsumpcjonizmu, który dziś dotyczy już nie tylko dóbr material-

nych, ale także niematerialnych: „Jesteśmy zżerani przez uczuciowy, a nawet duchowy konsumpcjonizm, przejawiający się niepojętym poszukiwaniem doświadczeń, coraz bardziej «odkrywczych» i radykalnych”. Przewodniczący uroczystościom mówił dalej: „Człowiek nie może być zbawiony poprzez ulotne rzeczy, które posiada lub których doświadcza. Dziś życie wielu ludzi wygląda jak puste, pozbawione obrazu ramy. Zbawi nas tylko miłość; tylko miłość wypełni, zbuduje lub odbuduje życie podniesione z ruin, w których tak często się znajduje. Zbawienie zawiera się w – jednocześnie prostym i złożonym – fakcie: kochać i być kochanym”.

Bp Valério podkreślał: „Tylko Chrystus może zbawić ludzkość i świat od tragedii braku miłości, a Ewangelia wskazuje drogę do zbawienia”. Zachęcał również, aby przyjmować Maryję w swoim sercu, słuchać Słowa Bożego, wypełniać je w praktyce oraz „napępiać życie winem radości”.

Kontynuując rozważanie Ewangelii o weselu w Kanie Galilejskiej portugalski

dostojnik nazwał Maryję „Matką radości”. Zauważył też, że pustka jest jednoznaczna ze smutkiem i że nic nie czyni w ludzkim sercu takiego spustoszenia, jak brak miłości.

Na zakończenie biskup polowy zapewnił pielgrzymów, że Jezus zawsze rozjaśnia horyzonty ludzkości światłem nadziei: „On nigdy nie pozwoli, aby zło zaważnęło biegiem historii. On jest Bogiem żywym, który zna i doświadcza słodkiego smaku radości – radości, pojawiającej się zawsze wtedy, gdy człowiek pozwala się ocalić i zostaje zbawiony”.

Podczas międzynarodowej pielgrzymki rocznicowej we wrześniu w Sanktuarium Fatimskim zgłosiło się 87 grup pielgrzymkowych z 23 krajów: Portugalii, Australii, Brazylii, Burkiny Faso, Chin, Czech, Filipin, Francji, Hiszpanii, Holandii, Indonezji, Irlandii, Kanady, Korei Południowej, Niemiec, Polski, Republiki Południowej Afryki, Singapuru, Słowacji, USA, Wielkiej Brytanii, Włoch oraz Wysp Zielonego Przylądka. Mszę św. koncelebrowało 115 kapłanów, 5 biskupów i 1 kardynał.

Biskup polowy powiedział, że Fatima daje ludzkości światło nadziei

Płynące z Fatimy orędzie pokoju pozostaje dziś bardziej aktualne niż kiedykolwiek

Prefekt Kongregacji ds. Biskupów przewodniczył międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej w sierpniu / Diogo Carvalho Alves e Carmo Rodeia

Eucharystię zakończyło słowo skierowane do chorych oraz specjalne błogosławieństwo

Przewodniczący międzynarodowej pielgrzymce rocznicowej w sierpniu prefekt Kongregacji ds. Biskupów kard. Marc Ouellet, powiedział: „Nad naszą planetą unoszą się ciężkie chmury. Nie wiemy, co nam przyniesie jutro... Dlatego orędzie fatimskie, które jest orędziem pokoju, pozostaje dziś bardziej aktualne niż kiedykolwiek”. I dodał: „Mimo licznych inicjatyw Ojca Świętego na rzecz ochrony osób najsłabszych i obrony pokoju, szczególnie poprzez promocję zintegrowanej ekologii ludzkiej, wielu liderów politycznych coraz bardziej zamyka się na dialog, współczucie i pokój”.

W homilii wygłoszonej podczas Mszy św. w dniu 13 sierpnia kanadyjski kardynał podkreślał, że „orędzie fatimskie, współczesne pierwszej wojnie światowej i rewolucji w Rosji, jest wciąż bardzo aktualne – jest i pozostaje orędziem pokoju, gwarancją pokoju dla świata, pokoju, który można osiągnąć dzięki modlitwie i pokucie”.

Uroczystości w Fatimie były częścią tegorocznej Narodowej Pielgrzymki Emigrantów i Uchodźców. Dlatego prefekt Kongregacji ds. Biskupów z bólem mówił o kryzysie humanitarnym i społecznym, związanym z falą migrantów i uchodźców, którzy dobijają się do wrót Portugalii, Europy i innych regionów świata. W tym

kontekście kard. Marc Ouellet podkreślał, że lud Boży jest nieustannie w drodze, po której niesie swe radości i smutki oraz zachęcał do solidarności w Chrystusie ze wszystkimi ludźmi: „Dziś, w sposób szczególny, myślimy o wszystkich emigrantach i uchodźcach, którzy przemierzają drogi naszej planety w poszukiwaniu lepszej ziemskiej ojczyzny. Szukają ojczyzny, w której

Bóg przygotowuje dla ludzi Niebieskie Jeruzalem. Jego wrota otworzył Chrystus, aby zamieszkała w nim cała rodzina ludzka, zbawiona przez Jego krew”.

Podsumowując międzynarodową pielgrzymkę rocznicową w dniu 13 sierpnia, biskup diecezji Leirii-Fatimy kard. António Marto wyraził uznanie, szacunek i wdzięczność dla Narodowej Gwardii Republikańskiej, która w ostatnich tygodniach uratowała ponad setkę uchodźców i migrantów na Morzu Śródziemnym: „To piękny przejaw humanitarnej postawy, solidarności i odwagi. To ukoronowanie misji Narodowej Gwardii Republikańskiej i zasługuje na nasz gorący aplauz”.

Poza pielgrzymami z Portugalii w uroczystościach w Cova da Iria uczestniczyli wierni z takich krajów, jak: Wietnam, Syria, Senegal, Szwecja, Polska, Malezja, Francja, Wielka Brytania, Sri Lanka, USA, Malta, Belgia, Brazylia, Niemcy, Włochy, Wybrzeże Kości Słoniowej, Irlandia, Indonezja, Hiszpania; obecna była również grupa Syngalezów i Hindusów, przybyłych z Francji.

Międzynarodowa pielgrzymka do Sanktuarium Fatimskiego w dniach 12 i 13 sierpnia upamiętnia czwarte objawienie Matki Boskiej w Cova da Iria. Uroczystości w Fatimie były również częścią programu Pielgrzymki Emigrantów i Uchodźców, odbywającej się w ramach 47. Narodowego Tygodnia Migracji pod hasłem: „Oni są nie tylko emigrantami”.

Kard. Marc Ouellet podkreślał, że pokój jest zasadniczym elementem orędzia fatimskiego

Sanktuarium św. Matki Teresy z Kalkuty w Tijuanie w Meksyku otrzymało figurę Niepokalanego Serca Maryi

W przygotowaniach do uroczystości uczestniczyli ks. Carlos Cabecinhas i s. Ângela Coelho / Ks. Brian Kolodiejchuk, MC

3 sierpnia do sanktuarium św. Matki Teresy z Kalkuty w Tijuanie w Meksyku przybyła figura Niepokalanego Serca Maryi. Ten czas wielkiej radości wspólnie przeżywali nie tylko wierni z miejscowej wspólnoty, ale goście z innych rejonów kraju. Wszyscy pragnęli powitać wizerunek Matki z Nieba! Figura, która dotarła do Tijuany, pozostanie już na stałe w tym sanktuarium.

Rektor zwrócił uwagę na więzi łączące sanktuaria maryjne na całym świecie

Przez 33 dni pielgrzymi przygotowywali się na przybycie figury

czas których wiele osób uczestniczyło w codziennych żarliwych modlitwach i głębokich medytacjach. W ramach przygotowań odbyły się również konferencje formacyjne wygłoszone przez rektora Sanktuarium Fatimskiego księdza Carlosa Cabecinhasa i siostrę Ângelę Coelho, wicepostulatorkę procesu beatyfikacyjnego s. Łucji. Tematem formacji były związki duchowości św. Matki Teresy z nabożeństwem do Niepokalanego Serca Maryi.

Po dopełnieniu wszystkich niezbędnych formalności figura Niepokalanego Serca Maryi przekroczyła granicę w kierunku przeciwnym do głównej fali migrantów, którzy widząc z bliska podobie-

zną Matki Boga wydawali się być bardzo szczęśliwi. Na wiozącym rzeźbę samochodzie widniało przesłanie, będące jasnym wezwaniem do pokoju między narodami: „Ona jest pomostem tam, gdzie inni stawiają mury”.

3 sierpnia to dzień, który na zawsze pozostanie w sercach wszystkich pielgrzymów, którzy witali Maryję w wizerunku Jej Niepokalanego Serca. Sanktuarium w Tijuanie będzie teraz studnią dla spragnionych, dachem dla potrzebujących schronienia, pocieszeniem dla pogrążonych w smutku... W tym miejscu przez całą dobę można się spotkać z Jezusem Eucharystycznym i oddać w opiekę naszej Przenajświętszej Matki.

Uroczyste powitanie figury poprzedziły 33-dniowe przygotowania, pod-

Czterech nowych kapelanów Sanktuarium Fatimskiego

/ Cátia Filipe

Od września w Sanktuarium Fatimskim pracuje trzech nowych kapelanów mówiących po portugalsku.

Na czele Departamentu ds. Liturgii stanął ks. Joaquim Augusto Nunes Ganhão z diecezji Santarém. W tym samym departamencie koordynato-

rem wydziału ds. muzyki sakralnej został ks. kanonik Jorge Alberto da Silva Seixas, kapłan diecezji Viseu. Z Brazylii, z diecezji Manaus, pochodzi ks. Ronaldo Santos Araújo, który pracował już w Sanktuarium jako spowiednik, a teraz został kapłanem.

Od początku 2019 r. w Cova da Iria pracuje również ks. Clemens Maria Henkel, który opiekuje się pielgrzymami z krajów niemieckojęzycznych.

Obecnie w Sanktuarium Fatimskim posługę duszpasterską sprawuje 13 kapelanów.

Entuzjastyczne powitanie figury Matki Boskiej z Fatimy w Chile

Przez osiem miesięcy figura pielgrzymująca będzie niosła orędzie fatimskie do wielu regionów kraju / Diogo Carvalho Alves

Od 16 września 2019 do 18 maja 2020 r. figura pielgrzymująca Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy przebywa w Chile. Celem trwającej osiem miesięcy peregrynacji jest upowszechnianie orędzia fatimskiego w tym południowoamerykańskim kraju. Hasłem pielgrzymki jest profetyczna obietnica, jaką Maryja złożyła pastuszkom podczas objawienia 13 lipca: „Na koniec moje Niepokalane Serce zatriumfuje!”.

Na stronie internetowej organizatorów – *Misión Fátima Chile* – czytamy: „Pragniemy zapoznać jak największe rzesze Chilijczyków z orędziem przekazany przez Przenajświętszą Dziewicę Maryję w Fatimie. Modlitwa w intencji pokoju i nawrócenia grzeszników oraz ustanowienie nabożeństwa do Niepokalanego Serca Maryi – oto misja tej peregrynacji”. Organizatorzy opisują również trasę, jaką przemierzy figura, odwiedzając chilijskie diecezje począwszy od północy, a kończąc na południu kraju. W programie pielgrzymki znajdują się Eucharystie, modlitwy różańcowe, adoracje Najświętszego Sakramentu oraz nocne czuwania i procesje.

Peregrynacja rozpoczęła się w stolicy kraju – Santiago de Chile, gdzie figurę pielgrzymującą powitano podczas Eucharystii w położonym w samym centrum miasta kościele św. Franciszka. Arcybiskup Santiago de Chile, Jego Ekscelencja Celestino Aós podkreślał rangę tej wizyty: „Chilijscy katolicy bardzo dobrze wiedzą, jak wielkie jest znaczenie Maryi dla historii zbawienia. Nie można też zrozumieć ewangelizacji Amery-

Na lotnisku w Santiago de Chile figurę pielgrzymującą powitano ludowymi tańcami

ki i religijności jej ludu bez Przenajświętszej Dziewicy. To piękny widok: nieprzebrane rzesze wiernych, napelnionych miłością i Duchem Świętym, którzy przybyli, by powitać *Błogosławioną między niewiastami*”.

Na stronie internetowej organizatorów można obejrzeć film z powitania figury fatimskiej na stołecznym lotnisku. Także i tam zgromadziło się wielu ludzi, którzy radośnie witali wizerunek Matki Boskiej białymi chu-

steczkami, tańczyli tradycyjne ludowe tańce i śpiewali pieśń *Ava Fatima*. W terminalu przylotów przygotowano inscenizację objawienia z lipca 1917 r., z którego zaczerpnięto motto pielgrzymki.

„Niechaj ta pielgrzymka przyniesie duchowe owoce w postaci pokoju, wzajemnej miłości i braterstwa; a przede wszystkim niech pomoże nam wszystkim dostrzec, że w centrum naszej wiary zawsze jest Jezus Chrystus”, apelował bp Juan Ignacio González, ordynariusz diecezji San Bernardo, podczas aktu poświęcenia ludu chilijskiego Niepokalanemu Sercu Maryi.

Do Chile wysłano figurę pielgrzymującą Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy nr 12. Jest ona w Sanktuarium Fatimskim od 2013 r. Pierwsza peregrynacja tego wizerunku odbyła się do innego kraju Ameryki Południowej – Brazylii (od 12 maja do 13 października 2017 r.). Ta sama figura pielgrzymowała jeszcze do Kolumbii (od 1 maja 2018 do 15 marca 2019 r.), a teraz udała się do Chile.

Według archiwów Sanktuarium Fatimskiego jest to druga wizyta figury pielgrzymującej w Chile. Pierwsza miała miejsce od czerwca 1954 do grudnia 1955 r., w ramach większej pielgrzymki figury po krajach Ameryki Południowej.

Ostatnia pielgrzymka figury fatimskiej do Chile odbyła się w latach 1954-55

Papieskie błogosławieństwo dla uczestników peregrynacji figury Matki Boskiej Fatimskiej we Włoszech

/ Ks. Ezio Casella, OFM i Enzo Sorretino

Fatimska figura pielgrzymująca jest nieustannie obecna we Włoszech

4 sierpnia zakończyła się pielgrzymka figury pielgrzymującej Matki Boskiej Fatimskiej po włoskich diecezjach.

Figura wyruszyła z parafii Leonessa i podążyła do miasta Rieti, gdzie na Placu Sestilio Mattiocco została powitana przez biskupa Domenico Pompili, ordynariusza Rieti, a także władze świeckie i wojskowe oraz kapłanów i wiernych tej diecezji.

Najważniejszym momentem uroczystości było odnowienie poświęcenia Włoch Niepokalanemu Sercu Maryi.

Narodowa pielgrzymka figury fatimskiej rozpoczęła się w kwietniu tego roku. Jej celem było upamiętnienie 100. rocznicy śmierci św. Franciszka Marto i 60. rocznicy poświęcenia Włoch Niepokalanemu Sercu Maryi.

Ojciec Święty, za pośrednictwem watykańskiego Sekretariatu Stanu, przesłał list z pozdrowieniami dla wszystkich uczestników peregrynacji oraz przekazał im swoje apostołskie błogosławieństwo.

Słowenia upamiętnia stulecie śmierci św. Franciszka Marto nabożeństwem pierwszych sobót miesiąca / Dragica Cepar

Nabożeństwo pierwszych pięciu sobót staje się coraz bardziej popularne na całym świecie

Przykład „małego pocieszyciela Jezusa” skłonił nas, aby „w tej godzinie smutku dla Kościoła” (ks. kard. António Marto w homilii z 4 kwietnia 2019 r.) zainicjować nabożeństwo pięciu pierwszych sobót miesiąca, o które prosiła Matka Boska Fatimska.

Od stycznia do maja 2019 r. nabożeństwo odprawiano w parafii pod wezwaniem św. Piotra w Lublanie (najstarszej parafii w mieście) oraz w katedrze św. Jana Chrzciciela w Mariborze.

Czas ten służył także przygotowaniu do odnowienia poświęcenia Niepokalanemu Sercu Maryi i Najświętszemu Sercu Jezusa. Aktu tego dokonano w pierwszą sobotę maja podczas uroczystej Eucharystii, tuż po komunii świętej. Osoby, które po raz pierwszy uczestniczyły w poświęceniu otrzymały na pamiątkę figurkę Matki Boskiej Fatimskiej z datą i miejscem wydarzenia.

W każdą pierwszą sobotę miesiąca wierni gromadzili się na modlitwę na godzinę przed Mszą świętą. Modlitwę poprzedzano objaśnieniem 5 warunków potrzebnych do wypełnienia nabożeństwa oraz, zgodnie z pragnieniem Matki Boskiej, zachęcano obecnych do przystąpienia do spowiedzi. Potem następowało wystawienie Najświętszego Sakramentu, modlitwa różańcowa, rozważanie Słowa Bożego oraz orędzia Matki Boskiej Fatimskiej, przeplatane pieśniami oraz chwilami ciszy (aby wypełnić warunek towarzyszenia Niepokalanemu Sercu Maryi przez 15 minut).

Nabożeństwo pięciu pierwszych sobót, odpowiednio dostosowano do możliwości osób starszych, było również prowadzone w kilku domach opieki, gdzie świętego Franciszka Marto ukazywano jako przykład cierpliwego znoszenia bólu i choroby oraz akceptowania cierpienia.

W Rosji powstanie pierwsze sanktuarium poświęcone Matce Boskiej Fatimskiej

Sanktuarium obrządku bizantyjskiego otwarte na celebracje w innych rytach liturgicznych Kościoła katolickiego i wiernych wszystkich wyznań chrześcijańskich / Cátia Filipe za ACIPRENSA

Jednym z owoców audiencji, jakiej papież Franciszek udzielił katolickim biskupom wschodnim, było zatwierdzenie projektu budowy pierwszego sanktuarium poświęconego Matce Boskiej Fatimskiej w Rosji.

„Przedstawiciele prawosławia nie oponują przeciwko temu projektowi. Wielu Rosjan ma głębokie nabożeństwo do Przenajświętszej Dziewicy Fatimskiej, która mówiła o nawróceniu Rosji”, powiedział ks. Alejandre Burgos z Valladolid w Hiszpanii w rozmowie z portalem *Confidential Religion*. Pracujący od lat w Rosji hiszpański kapłan wyjaśniał dalej: „To, że wreszcie zostanie tu zbudowane sanktuarium ku czci Matki Boskiej Fatimskiej jest bardzo logiczne. Papież Jan Paweł II poświęcił Rosję u stóp Pani z Fatimy, a 15 maja 2017 r. biskupi rosyjscy odnowili to poświęcenie także przed wizerunkiem Przenajświętszej Dziewicy Fatimskiej”.

Aby ukazać, że nabożeństwo do Matki Boskiej w Jej fatimskim wizerunku jest wspólne dla wiernych różnych obrządków, ks. Burgos i inni kapłani zamówili maryjną ikonę z napisem „W Tobie jedność”.

Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej, które powstanie w Rosji, będzie świątynią obrządku bizantyjskiego, otwartą na celebracje w innych rytach liturgicznych Kościoła katolickiego. Miejsce to ma nadzieję gościć pielgrzymów i wiernych wszystkich wyznań chrześcijańskich.

Budowa sanktuarium to dowód na nierozwalne związki łączące orędzie fatimskie z Rosją

Rektor Sanktuarium Fatimskiego zachęcał studentów Wyższej Szkoły Wojskowej w Kolumbii do działania na rzecz budowy pokoju

/ Carmo Rodeia

Żołnierze modlą się do Matki Boskiej Fatimskiej o pokój na świecie

28 września ksiądz Carlos Cabecinhas przyjął w Domu Rekolekcyjnym Matki Boskiej z Góry Karmel trzydziestu pięciu kolumbijskich żołnierzy pod dowództwem generała Juana Carlosa Ramirez Trujillo, którzy przybyli z pielgrzymką do Fatimy.

Rektor Sanktuarium zapoznał gości z historią objawień i z najważniejszymi treściami orędzia fatimskiego. Ks. Cabecinhas mówił również o wielkim znaczeniu, jakie w Cova da Iria przywią-

zuje się do modlitwy o pokój: „Orędzie fatimskie pokazuje nam, że pokój jest misją i potrzebne są konkretne działania, aby go utrzymać. W tym miejscu nieustannie się modlimy za was, za pokój w waszym kraju i pokój na świecie”.

Grupa zwiedziła Sanktuarium Fatimskie oraz uczestniczyła w Mszy św. w kaplicy Matki Boskiej z Góry Karmel, którą odprawił ks. prałat Amaury Medina.

Siostry Wynagrodzicielki Matki Boskiej Fatimskiej / S. Paula – Przełożona Generalna

W tym roku uroczyście obchodzimy 70. rocznicę kanonicznego zatwierdzenia Zgromadzenia Sióstr Wynagrodzicielek Matki Boskiej Fatimskiej. 15 sierpnia 1949 r. biskup diecezji Leirii José Alves Correia da Silva wydał dekret o kanonicznym ustanowieniu zgromadzenia założonego przez czcigodnego ks. Manuela Nunesa Formigão; statuty zakonne zostały zatwierdzone w Rzymie 11 kwietnia tego samego roku.

Nasze historyczne początki związane są z objawieniami Matki Boskiej w Fatimie w 1917 r. Zgromadzenie zostało założone w 1926 r. w Lizbonie przez czcigodnego ks. Manuela Nunesa Formigão, zwanego apostołem orędzia fatimskiego, dla ożywienia ducha wynagrodzenia, o które prosiła Matka Boska troje widzących w Cova da Iria.

Duchowy charyzmat zgromadzenia skupia się na wynagradzaniu za zło i grzech, na adoracji eucharystycznej oraz pielęgnowaniu maryjnego aspektu powołania.

„Potrzebny jest ktoś, kto będzie wynagradzał” – ta prośba Matki Boskiej, przekazana przez widzącą Hiacyntę, rozbrzmiewała w uszach i w sercu czcigodnego ks. Formigão. Tak powstało zgromadzenie, którego jubileusz właśnie świętujemy. Życie sióstr naszego zakonu przebiega w duchu ewangelicznego miłosierdzia i współczucia oraz nieustannego wynagradzania poprzez poświęcanie wszystkiego w intencji miłości, pocieszenia i zadośćuczynienia za zło czynione przez ludzi, tak jak to czynili pastuszkowie naśladowując Chrystusa w Jego ofiarowaniu się Bogu za zbawienie grzeszników.

Jak czytamy w statutach zgromadzenia (pkt. 5), duchowość wynagrodzenia znajduje się siłę i oparcie w Eucharystii: *„Dzięki uczestnictwu w Eucharystii i adoracji eucharystycznej otrzymujemy światło i siłę potrzebne, aby przeżywać nasze szczere oddanie Bogu i bliźniemu”*. Stawiając Eucharystię w centrum swej duchowości, siostry wynagrodzicielki

podjęły codzienną adorację Najświętszego Sakramentu uroczyście wystawionego w domach ich wspólnot. Od 1960 r. prowadzą też wieczystą adorację eucharystyczną w kaplicy Najświętszego Sakramentu Sanktuarium Fatimskiego oraz w miejscach, gdzie przebywają, aby nieść miłość i wynagradzać.

Z wdzięcznością Bogu, wspominamy naszego założyciela oraz siostry, które towarzyszyły księdzu Formigão od 1926 do 1949 r., dzieląc z nim niepewności i zwątpienia, ale i nadzieje, których nic i nikt nie zdołał im odebrać. Przepelniało ich bowiem głębokie przekonanie, że wypełniają Bożą wolę! Dlatego dziś możemy świętować dzień, w którym ku czci założyciela i towarzyszących mu wówczas sióstr, intonujemy *Magificat* – tak, jak oni wówczas zwykli to czynić. Pragniemy, aby pieśń chwały i wdzięczności, dotarła do Serca Boga poprzez ofiarę naszego życia.

Zgromadzenie założone przez ks. Manuela Nunesa Formigão obchodzi 70. rocznicę kanonicznego zatwierdzenia statutu

Uroczystość ku czci Matki Boskiej Fatimskiej w małej miejscowości w regionie Serra de Aire e Candeeiros

Doroczne święto u stóp kaplicy wzniesionej w 2001 r. / Cátia Filipe

Biskup polowy przewodniczył uroczystościom w miejscowości Barrenta

17 i 18 sierpnia w niewielkiej portugalskiej miejscowości Barrenta w parafii Alvados odbyły się uroczystości ku czci Matki Boskiej Fatimskiej. We wzniesionej tu w 2001 r. małej kapliczce znajduje się figura Maryi, wykonana w roku 2000 przez rzeźbiarza Manuela Thedima.

Wioska, w której na stałe zamieszkuje zaledwie 38 mieszkańców, znana jest w regionie z działającej w niej orkiestry koncertyn. Co roku w sierpniu miejscowość odwiedza wielu portugalskich emigrantów oraz wiernych, którzy przybywają tu, by wspólnie wielbić Matkę z Nieba.

Na zaproszenie proboszcza księdza Luísa Ferreiry Mszy świętej przewodniczył biskup polowy Rui Valério. Dostojnik dziękował miejscowej wspólnoty za 20 lat świętowania ku chwale Matki Boskiej. W homilii podkreślał, że Maryja uczy nas wszystkich wiary. Mówiąc dalej o wierze, która pomaga ludziom w sytu-

acjach ekstremalnych, biskup opisywał doświadczenia i przeżycia żołnierzy oraz przedstawicieli sił bezpieczeństwa podczas prowadzonych przez nich misji.

Procesję po ulicach wioski bp Valério nazwał „znakiem tego, że Matka Boska chce być z każdym człowiekiem codziennie, towarzysząc mu zarówno w wielkich chwilach, jak i w małych życiowych sytuacjach”. I dodał: „Jest jednak pewna różnica: dziś my, przez chwilę, niesiemy Matkę Boską na Jej feretronie; a Ona niesie nas stale po drogach i bezdrożach naszego życia”. Biskup polowy przypomniał jeszcze, przekazaną w Cova da Iria, prośbę Maryi o codzienną modlitwę różańcową, która „nie jest tylko modlitwą zbliżającą ludzi, ale przede wszystkim drogą do osiągnięcia pokoju”.

Kaplicę w Barrencie zbudowała lokalna społeczność jako wyraz pobożności i wdzięczności za łaski otrzymane ze wstawiennictwem Matki Boskiej Fatimskiej.

Matka Boska Fatimska czczona w Barrencie

Arcybiskup Bombaju w Fatimie / Carmo Rodeia

Kardynał Oswald Gracias jest członkiem Rady Kardynałów, powołanej przez papieża Franciszka

27 września rektor Sanktuarium Fatimskiego ksiądz Carlos Cabecinhas przyjął dostojników Kościoła katolickiego z Indii. Delegacji przewodniczył kardynał Oswaldo Gracias – arcybiskup Bombaju, jeden ze specjalnych doradców papieża Franciszka i czło-

nek powołanej przez niego Rady Kardynałów.

Kardynał Gracias i pięciu towarzyszącym mu biskupów (biskup diecezji Nagpur oraz czterech biskupów pomocniczych archidiecezji Bombaju) odprawili w Kaplicy Objawień

Mszę św. w języku angielskim, a następnie zwiedzili wystawę „Fatima Światło i Pokój” w Muzeum Sanktuarium Fatimskiego.

Indii są jednym z tych pozaeuropejskich krajów, z których co roku przybywa do Fatimy największa liczba pielgrzymów.

Zimowy program w Sanktuarium

Od 1 listopada do Wielkanocy w Sanktuarium Fatimskim obowiązuje zimowy program uroczystości.

Jedną z najważniejszych zmian to przeniesienie Mszy św. odprawianej od poniedziałku do piątku o godz. 11.00 do bazyliki Matki Boskiej Różańcowej z Fatimy; w soboty i niedziele Eucharystia ta jest nadal odprawiana w bazylice Trójcy Przenajświętszej.

W zimowym programie niedzielna Msza św. w Kaplicy Objawień jest celebrowana o godz. 12.30, a godzina wynagrodzenia Niepokalanemu Sercu Maryi w Kaplicy Objawień rozpoczyna się o 14.00 (tylko w soboty i niedziele). W oficjalnym programie Sanktuarium w miesiącach zimowych nie ma również stałych Eucharystii w innych językach; nadal można natomiast zamawiać Msze św. dla grup pielgrzymkowych.

Od początku Adwentu do Wielkiego Postu procesja ze świecami odbywa się tylko w soboty i 12. dnia każdego miesiąca.

Szczegółowe informacje o programie na www.fatima.pt.

Z nadejściem zimy zmienia się oficjalny program celebracji w Sanktuarium Fatimskim

„Capela Mundi“ najliczniej odwiedzaną wystawą czasową w Sanktuarium Fatimskim

Ekspozycję obejrzało 304 840 zwiedzających / Cátia Filipe

Wystawę czasową *Capela Mundi* obejrzało 304 840 zwiedzających! Oznacza to, że była to najliczniej odwiedzana wystawa w historii Sanktuarium Fatimskiego. W 12 912 zwiedzaniach z przewodnikiem uczestniczyło 20 255 osób. Obejrzało ją o 23% więcej widzów niż poprzednią ekspozycję (prezentowaną od grudnia 2016 do grudnia 2018 r.), która była poświęcona cudowi słońca.

„Liczby ukazują zdecydowany wzrost zainteresowania pielgrzymów prezentowaniem treści religijnych poprzez sztukę i piękno. Wydaje się, że jest to najlepszy sposób ukazywania tych treści w przestrzeniach muzealnych”, stwierdza Marco Daniel Duarte – dyrektor Muzeum Sanktuarium Fatimskiego i komisarz wystawy. I dodaje: „Przygotowanie ekspozycji poświęconej budowli tak niewielkiej, a jednocześnie mającej tak wiele do opowiedzenia, było prawdziwym wyzwaniem”.

Komisarz zauważa, że zwiedzający doceniali przede wszystkim „ciekawą narrację, która przedstawiała jedno z najważniejszych miejsc współczesnego katolicyzmu, wykorzystując do tego elementy historyczne i poetycki język sztuki”.

„Wystawa *Capela Mundi* nie tylko przerosła wszelkie oczekiwania, jakie Sanktuarium Fatimskie postawiło przed pracownikami muzeum w zakresie komunikowania się z różnorodną publicznością, jaka nas odwiedza; została również bardzo dobrze przyjęta przez środowiska naukowe i akademickie, które uznały ją za znakomity przykład «muzeologii religii»”, powiedział Marco Daniel Duarte w wypowiedzi dla biuletynu *Fátima Luz e Paz (Fatima Światło i Pokój)*.

Przypomnijmy, że wystawa była częścią realizowanego przez Sanktuarium Fatimskie programu kulturalnego i naukowego. Ważne zagadnienia religijne i artystyczne poruszano podczas tzw. „wizyt tematycznych”, które odbywały się w każdą pierwszą środę

Oglądając replikę Kaplicy Objawień, zwiedzający mogli w sposób symboliczny wejść do jej wnętrza

miesiąca od maja do października. Podobnie, jak w przypadku innych inicjatyw kulturalnych Sanktuarium Fatimskiego, również i ta ekspozycja stała się miejscem podejmowania ciekawych refleksji oraz przekazywania wiedzy przez znaczące autorytety, reprezentujące różne dziedziny wiedzy.

„Codzienne zwiedzania z przewodnikami, którymi byli zazwyczaj pracownicy naszego działu edukacji, pozwoliły na «odkodowanie» prezentowanych treści, a co za tym idzie pogłębienie wiedzy i rozwój duchowy osób odwiedzających Fatimę”, podsumował dyrektor Muzeum Sanktuarium Fatimskiego.

Wystawa *Capela Mundi* składa się z dziewięciu części, opierających się na wnikli-

wych badaniach historycznych. Jej celem było przedstawienie Kaplicy Objawień jako najważniejszego miejsca Sanktuarium Fatimskiego. Przechodząc przez poszczególne działy ekspozycji pielgrzymi dowiadywali się, w jaki sposób mała, biała kapliczka stała się tak ważna i rozpoznawalna dla znaczącej części ludzkości.

Kaplicę Objawień zbudowali miejscowi ludzie, po tym jak podczas ostatniego objawienia Matka Boska przekazała takie życzenie widzującym pastuszkom. Ta niewielka świątynka, o typowo ludowych cechach, szybko stała się sercem Sanktuarium Fatimskiego. To wokół niej dokonują się najbardziej intymne manifestacje wiary pielgrzymów przybywających do Cova da Iria.

„Odziana w biel – wystawa czasowa upamiętniająca stulecie pierwszej figury Matki Boskiej Fatimskiej”

Rzeźba, będąca jednym z najważniejszych w współczesnym katolicyzmie wizerunków maryjnych, powstała w Portugalii po objawieniach fatimskich na podstawie opisu widzącej Łucji. Setna rocznica powstania figury to dobry moment do podjęcia

refleksji o relacjach między sztuką a religią oraz do zaprezentowania różnych zagadnień związanych z jedną najpiękniejszych figur Przenajświętszej Dziewicy Maryi, Pani „odzianej w biel”.

Wystawa będzie otwarta dla pielgrzymów

do 15 października 2020 r. Codziennie od 11.30 do 12.15 oraz od 15.30 do 16.15 ekspozycję będzie można zwiedzać z przewodnikiem; w pierwsze środy miesiąca od maja do października 2020 r. odbywać się będą zwiedzania tematyczne wystawy.

W styczniu 2020 r. fatimska figura pielgrzymująca po raz pierwszy uda się do Nikaragui

Nikaraguańscy żarliwie czczą Matkę Boską i czekają na Jej fatimski wizerunek / Carmo Rodeia

Figura pielgrzymująca niesie pokój do Nikaragui

Na prośbę bpa Carlosa Enrique Herrery, ordynariusza diecezji Jinotega, w styczniu 2020 r. fatimska figura pielgrzymująca nr 6 odbędzie peregrynację po tej nikaraguańskiej diecezji.

W miesięczniku „Voz da Fátima” z marca 1984 r. znajdujemy wiadomość o tym, że 13 lutego tego roku podczas uroczystości w Cova da Iria ordynariusz diecezji Leirii-Fatimy bp Alberto Cosme do Amaral poświęcił figurę Matki Boskiej Fatimskiej, którą przekazano do Nikaragui. Nigdy jednak oficjalny wizerunek pielgrzymujący Matki Boskiej z Sanktuarium Fatimskiego nie gościł w tym kraju Ameryki Środkowej.

Diecezja Jinotega powstała w 1891 r. Jest

podzielona na cztery okręgi duszpasterskie, liczy 14 parafii i 4 kaplice; posługuje w niej 30 kapłanów. Na terenie diecezji mieszka około 40 tys. osób, z których 65% to katolicy; 74% z nich mieszka w środowisku wiejskim.

W liście biskupa Herrery skierowanym do Sanktuarium Fatimskiego z prośbą o przysłanie figury, czytamy: „Wierni naszej diecezji znają te objawienia maryjne i darzą Matkę Boską Fatimską wielką miłością. Obecność Jej wizerunku będzie więc dla nich wielkim duchowym ubogaceniem”. List zawiera także intencję nadania pielgrzymce wymiaru ogólnonarodowego: „Zwrócimy się do Konferencji Episkopatu Nikaragui, aby zmobilizować jego członków do wsparcia peregrynacji”.

Od 1947 r. fatimskie figury pielgrzymujące są nieustannie obecne po kontynencie amerykańskim, nawiedzając różne kraje przede wszystkim w Ameryce Południowej.

Przypomnijmy, że styczniu 2019 r. figura nr 1 (która obecnie opuszcza Sanktuarium Fatimskie tylko w wyjątkowych sytuacjach) była obecna w Panamie podczas Światowych Dni Młodzieży. W mijającym roku figura nr 10 odwiedziła archidiecezję San José w Kostaryce, a figura nr 3 przez cały maryjny miesiąc maj peregrynowała w brazylijskim stanie São Paulo.

W obecnym roku duszpasterskim, którego temat brzmi „Dziękczynienie za pielgrzymowanie we wspólnocie Kościoła”, figury pielgrzymujące z Fatimy udadzą się jeszcze do dwóch diecezji w Hiszpanii (Santiago de Compostela i Alicante), do diecezji Coimbre w Portugalii oraz odwiedzą inne europejskie kraje, przede wszystkim Włochy.

Pierwsza figura pielgrzymująca Matki Boskiej Fatimskiej, wykonana według wskazówek siostry Łucji, była darem biskupa diecezji Leiria. 13 maja 1947 r. została

uroczyście ukoronowana przez arcybiskupa Evory. Od tego czasu figura wielokrotnie przemierzyła cały świat, niosąc ze sobą orędzie pokoju i miłości.

Pomysł peregrynacji wizerunku Maryi narodził się w 1945 r., tuż po zakończeniu II wojny światowej. Pewien proboszcz z Berlina zaproponował wówczas, aby figura Matki Boskiej z Fatimy odwiedziła wszystkie europejskie stolice i miasta będące siedzibami biskupstw, aż do granicy z Rosją. Pomysł ten podjęła reprezentantka Luksemburga w Międzynarodowej Radzie Żeńskiej Młodzieży Katolickiej i rok później, dokładnie w rocznicę koronacji, rozpoczęła się pierwsza podróż figury pielgrzymującej Matki Boskiej Fatimskiej. Po ponad pięćdziesięciu latach pielgrzymowania, podczas których figura odwiedziła 64 kraje na wszystkich kontynentach (niektóre z nich po kilka razy), władze Sanktuarium uznały, że nie powinna ona opuszczać Fatimy tak często, a tylko w wyjątkowych wypadkach.

W odpowiedzi na liczne, nadchodzące z całego świata, prośby o nawiedzenie przez wizerunek fatimski, wykonano kopie pierwszej figury pielgrzymującej; obecnie Sanktuarium dysponuje 13 figurami pielgrzymującymi.

Z całego świata napływają też przejmujące relacje o niezwykłych wydarzeniach podczas pielgrzymek figury z Fatimy: o tłumach gromadzących się na trasach jej przejazdu, o ogromnej liczbie wiernych biorących udział w nabożeństwach i penitentów przystępujących do sakramentu pokuty i pojednania. Obecności figury pielgrzymującej Matki Boskiej Fatimskiej gromadzi różnych ludzi, w tym: dzieci, młodzież, ludzi dorosłych i starszych, osoby pochodzące z różnych warstw społecznych i wiernych różnych wyznań. Wszystkie świadectwa podkreślają również obfite owoce duszpasterskie i łaski, osiągnięte podczas tych peregrynacji.

**FÁTIMA
LUZ
EPAZ**

Dyrektor: Ks. Carlos Cabecinhas * **Wydawca i redakcja:** Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej w Fatimie
Płatnik nr. 500 746 699 * **Adres:** Santuário de Fátima – Rua da Rainha Santa Isabel, 360 – 2495-424 FÁTIMA
tel.: +351 249 539 600 * Fax: +351 249 539 668 * Email: press@fatima.pt * www.fatima.pt * **Druk:** Gráfica Almondina
– Torres Novas * **Egzemplarz obowiązkowy:** 210 650/04 * **ISSN:** 1647-2438 * Zwolnione z rejestru E.R.C. na mocy
dekretu 8/99 z 9 czerwca – art. 12, paragraf 1, podpunkt a).

BEZPŁATNA PRENUMERATA ROCZNA = 4 NUMERY

Wyślij swoje zamówienie na subskrypcję na adres: assinaturas@fatima.pt

Zaznacz język, w jakim chcesz otrzymywać czasopismo: niemiecki, hiszpański, francuski, angielski, włoski, polski, portugalski

Dla zainteresowanych darowizną na wsparcie publikacji Przelew bankowy krajowy (Millenium BCP) NIB: 0033 0000 50032983248 05

Przelew bankowy międzynarodowy IBAN: PT50 0033 0000 5003 2983 2480 5 BIC/SWIFT: BCOMPTPL

Czek lub przekaz pocztowy: Santuario de Nossa Senhora

de Fatima, Rua da Rainha Santa Isabel, 360 – 2495-424 FÁTIMA-PORTUGAL

Pomóż nam rozpowszechnić orędzie Matki Boskiej poprzez czasopismo „Fatima Światło i Pokój”!

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie mogą być dowolnie wykorzystywane. Przy ich wykorzystaniu należy podać źródło oraz autora (jeśli tekst jest podpisany).